

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISHDA TARBIYACHINING O'RNI.

*Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi
Yusupova Afruza Hasan qizi.
Xurshida Norboyeva Sulaymon qizi.
Soatmurodova Durdona Sobirjon qizi.*

Annotatsiya.

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kichik yoshdagi bolalar faoliyatini tashkil etishda tarbiyachi – pedagogning o'rni va ro'li batafsil yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Tashabbuskorlik, kreativlik, tarbiyachi, qobiliyat, kommunikativ.

Kirish. Ilm taraqqiy etishi uchun sarflangan invitsitsiyalar ortig'i bilan qaytishiga shubha yo'q.

SH.M.Mirziyoyev.

Tarixdan ijtimoiy maktabgacha tarbiyaning rivojlanishi bilan birgalikda tarbiyalash dasturi ham takomillashib boradi . Maktabgacha ta'lim tashkilotlar ishini tashkil etish , uning mazmuni va metodlari yuzasidan asosiy ko'rsatmalar 1919 yilda Maorif halq kommissiyalarining maktabgacha tarbiya bo'limining vazifasi "oila o'chog'i va bolalar bog'chasini yuritish yuzasidan instruksiya " da bayon qilib berilgan edi. Maktabgacha tarbiya sifatini yaxshilash uchun bolalar bog'chasining ishining ilmiy asoslangan dasturini yaratish katta axamiyatga ega bo'ladi . Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachi – pedagog har bir bola bilan aloxida ishlashi ularni jismoniy va psixalagik tomondan o'rganishi zarur . Tarbiyachi-pedagog avvalambor Vatanini , kasbini va albatta bolani sevishi kerak . Bolaning kelajagi uchun qayg'urgan uni kelajakda yetuk inson bo'lib tarbiyalanishi uchun butun kuchini safarbar qilgan tarbiyachigina xaqiyqiy pedagog – tarbiyashi xisoblanadi . Aksincha bolaning kelajagi bilan qiziqmaydiga befarq tarbiyachi haqiqiy pedagog-tarbiyachi hisoblanmaydi .Maktabgacha ta'limda tashkil qilingan turli tadbirlarda bola tashabbus va mustaqillik ko'rsatadi , bola ixtiyoriy harakatlarga qodir. Bolalar tashabbusi bolalarning tanlovi va qiziqishlariga ko'ra erkin mustaqil faoliyatida namoyon bo'ladi . Tashabbus inson faoliyati , xulq-atvori va shaxsiyatining o'ziga xos xususiyati sifatida belgilanadi , bu ichki impulsda harakat qilish qobiliyatini anglatadi , reaktivlikdan farqli o'laroq – tashqi stimullar asosida amalga oshiriladigan xatti-xarakatlar . Bolalar bog'chasida o'yin, rasm chizish, dizayn kompoditsiya va boshqalarni o'z manfaatiga moslab qo'yish qobiliyati bolaning hisiy holatining eng muxim manbayi hisoblanadi .

Bolalar bog'chasida mustaqil tashabbuskorlik faoliyati shaklida bolalar faoliyatining barcha turlari amalga oshirilishi mumkin, chunki xar bir faoliyat mustaqillikning turli tarkibiy qismlarini rivojlantirishga o'ziga hos tasir ko'rsatadi. Tashabbusning har bir soxasi muayyan faoliyat orqali baholanadi ; Ijodiy tashabbus – ishtirok etish hikoya o'yini, bolaning asosiy ijodiy faoliyati sifatida , bu yerda tasavvur va ijodiy fikrlash rivojlanadi. Maqsad belgilash va sifatida tashabbus idora kuchi; xar-hil turdagi ishlab chiqarish faoliyatiga jalb qilish chizish, loyhalash , materialning “qarshiligini “ bartaraf etish uchun xarakat talab qiladigan, bu yerda o'z boshimchalik rivojlanadi, nutqning rejalashtirish funksiyasi . Aloqa tashabbusi – empatiya va nutqning kommunikativ funksiyasi ochiladigan bolaning tengdoshlari bilan o'zaro munosabatlarga kiritish. Kommunitiv tashabbus – qiziquvchanlik, tajribaga jalb qilish oddiy kommunitiv tadqiqot faoliyati , bu yerda fazoviy – vaqt, sabab va nasl-tur munosabatlarini o'rganish qobilyati rivojlanadi . Xar-bir faoliyat avtonomiya va tashabbusning turli tarkibiy qismlarining rivojlanishiga o'ziga xos tasir ko'rsatadi . o'yin faoliyat va tashabbusni rivojlanishiga yordam beradi bu bolada individuallik , zukkolik , topqirlik, ijodkorlik va mustaqillikni talab qiladi. Mexnat faoliyati xarakatning maqsadga muvofiqligi va ongliligi natijaga erishishdagi qatiyatlikni shakillantirish . boshlang'ich mexnat topshiriqlarini baja-rib, bolalar birgalikda ishlashni boshlaydilar. Bolalarda mustaqillikni shakillantirish bugungi kun pedagogikasining eng dolzarb muammolaridan biri bo'lib kelgan . Bolalar qanchalik kichik bo'lsa , ularning mustaqil xarakat qilishi qobilyati shuncha-lik zaif bo'ladi. Ular o'zlarini nazorat qila olmaydilar , shuning uchun ular boshqa-larga taqlid qilishadi . Tarbiyachi guruhda barcha bolalarga teng darajada mehr va g'amxo'rlik ko'rsatadigan ijobiy psixologik mikroiklimni yaratib ; yig'ilishda quvonchni ifada etib , bolaga munosabatini bildirish uchun mehr va ilq so'zdan foydalanish kerak. Bolalarning mustaqil ijodiy faoliyati uchun sharoit yaratishi zarur . Bolaning qiziqishlariga qarab mustaqil ijodiy , kongtiv faoliyati uchun sharoit yaratishi vaqt ajratishi kerak. Tarbiyachi bolalarga ta'lim berishni kun davomida amalga oshiradi ; Bolalarning bilimlarini boyitadi , madaniy , gegienik, xulq madaniyati, nutqi, sanoq-hisob, harakatlari kabi turli-tuman malaka va ko'nikmalarini shakillantirib boradi . Ammo ta'lim berishda bosh ro'lni mashg'ulot egallaydi . Mashg'ulotlar Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'limni tashkil etish shaklidir. U maktabgacha tarbiya yoshidagi hamda bolalar uchun majburiydir , un-da dastur mazmuni belgilab berilgan . Kun tartibida unga ma'lum vaqt ajratilgan. Mashg'ulot tarbiyachi raxbarligida o'tkaziladi , Tarbiyachi mashg'ulotlarda bolalarni yangi bilimlardan xabardor qiladi, bolalar egalab olgan bilimlarni esa aniq mustaxkamlaydi . Bolalarni amaliy mashg'ulotlarini tashkil etadi o'quv materiya-lining mazmuni asta sekin mustaxkamlanib boradi . Demak mashg'ulot bolalarni maktabga tayorlashda katta axamiyatga ega. Mashg'ulot bolalarda diqqatni iroda-ni jalb eta olish qobilyatini rivojlantiradi. Ayniqsa bolalarga

bilim berishni jamoa usulida olib borish katta ahamiyatga birgalikda faoliyatda bolalar bir-biri bilan o'z tashabbusi, topog'onligini namayon qilish imkoniyati tug'iladi. Bolalar ishiga zo'r berishni talab etuvchi vazifa qo'yilganda birgalikda qayg'urishadi jamoatchilik xissi shakillanadi. Har bir yosh guruxdagi bolalar o'z tarbiyachilari bilan maishiy – xo'ja-lik mehnat o'yin faoliyatida muloqotda bo'ladilar. Tarbiyachi bolalar o'yinini tashkil etadi, badiiy asarlarni o'qib beradi yoki hikoya qiladi, mana shu jarayonda tarbiyachi nutqining yaxshi tomonlari ham, nuqsonlari ham yaqol namoyon bo'ladi va bu xususiyat tarbiyalanuvchilar nutqida o'z aksini topadi. Demak, bolalar bog'chasi tarbiyalanuvchilarining nutq xususiyatlari to'laligicha tarbiyachi nutqiga bog'liq. Doimo bolalarning diqqat markzida bo'lgan tarbiyachining nutqi bolalar uchun madaniy nutq namunasi hisoblanadi. Tarbiyachi har doim o'z nutqiga tanqidiy nazarda qarashi agar nutqida bironta kamchilikni sezsa uni darhol bartaraf etishg harakat qilishi lozim.

Xulosa.

Xulosa qilib atganda maktabgacha ta'lim tashilotlarida bolalar faoliyatini tashkil etishda tarbiyachi – pedagogning o'rni katta hisoblanadi. Tarbiyachi bolaga tarbiya berar ekan avvalambor o'zi Vatanparvarlik ruxida tarbiyalangan bo'lishi kerak. Tarbiyachi har-bir bola bilan aloxida ishlashi shug'ullanishi yashirin qobiliyatlarini yuzaga chiqarishida bolaga yordam berishi zarur. Har-bir o'tkazilayotgan mashg'ulotlarda har-bir bolaning faoligiga aloxida ahamiyat berib kuzatishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar .

1. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligining 2018 – yil 4-sonli hayati yig'ilishi qarori bilan tasdiqlangan va nashr etilgan .
2. Maktabgacha yoshdagi bolalar ilk rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoyev tomonidan 2019 -yil 20-martda "Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish va ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha 5-ta muxum tashabbus.